

Література:

1. *Бальнеологічні курорти та мінеральні води країн Карпатського регіону // Довідник 2000. – Ужгород, 2000. – 84 с.*
2. *Бовман Б. Пропозиції щодо ролі туристичних відділів та управління обласдержадміністрацій у маркетингу та розвитку туризму. – Л., 2000. – 37 с.*
3. *Мацола В.І. Рекреаційно – туристичний комплекс України. – Львів, 1997. – 259 с.*
4. *Сочка К.А. Шляхи розвитку рекреаційного комплексу Закарпаття в умовах становлення ринкових відносин : Науковий вісник Ужгородського університету. Серія – Медицина. – Ужгород, 1998. – 162-165 с.*
5. *Фленері Д. Маркетингова стратегія та план діяльності на 2001 рік. Карпатський регіон України : Засідання наглядової ради PRUK – 9802 № 5 від 16.10.2000 року. – Львів, 2000. – 22 с.*

РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ АНДРІЙ КУБІН, ЮРІЙ БАЙЦАР, ЮЛІЯ КОВАЛЬ

Львівський державний інститут фізичної культури

Туризм — багатогранне явище, що поєднує економічні, соціальні, культурні та екологічні аспекти. Має, практично, невичерпний потенціал для постійного розвитку, тісно поєднується з багатьма галузями економіки, що зумовлює його провідне місце у соціально-економічному житті країн і народів.

Туристична діяльність у розвинутих країнах є важливим джерелом підвищення добробуту держави. В Україні з її багатою історичною спадщиною і безцінними рекреаційними ресурсами туристичний бізнес розвивається з переважною орієнтацією на виїзд і лише невелика їх частина працює на запрошення гостей. В Україні з її економічними проблемами надходження грошей із сфери туризму могла б стати стабільним джерелом прибутку. Це галузь світової економіки, що характеризується високими темпами розвитку. Так, якщо у 1950 р. туристичні подорожі здійснили 25 млн осіб, то за півстоліття їх кількість збільшилася у 30 разів і у 2005 р., за даними Всесвітньої туристичної організації (ВТО), досягла 750 млн осіб.

Україна, поки що, не належить до світових лідерів за кількістю відвідань туристами. Однак, особливості її географічного розташування та рельєфу, сприятливий клімат, багатство природно-ресурсного, історико-культурного та туристично-рекреаційного потенціалу створюють можливості для інтенсивного розвитку внутрішнього та іноземного туризму.

На території країни діє 5 національних природних парків, 15 державних заповідників, заказники, дендропарки, пам'ятки садово-паркового мистецтва, що належать до природоохоронних територій. Серед останніх такі відомі, як Асканія-Нова, Шацький національний природний парк, дендропарк «Софіївка», «Олександрія», Тростянецький дендропарк, парк у Качанівці, острів Хортиця та ін., Водні ресурси, лісові, каньйони Дністра (на Тернопільщині), пам'ятки

природи- Скелі Доббуша, Кам'яні Могили, Великий каньйон у Криму, урочище Монастирище, біосферні заповідники, острів Зміїний у Чорному морі тощо. За деякими оцінками, Україна має досить різноманітну біоту - понад 70 тис. видів, вартість якої оцінено у 7,6 трлн доларів США. За видовим багатством, зокрема рідкісних видів, Україна посідає сьоме місце у Європі, а за кількістю збережених, глобально уразливих європейських видів - п'яте. Усі ці природні та інші ресурси дають можливість для розвитку широкого спектра внутрішнього особливо іноземного туризму.

Скажімо, мисливські угіддя Цуманських лісів Ківерцівського району Волинської області вже стали місцем активного відпочинку любителів полювання з Італії, Франції, Німеччини та Бельгії. Гірські та гірськолижні курорти Карпат, освоєвані донедавна вітчизняними туристами та з країн СНД, поступово стають привабливими для відвідувачів із сусідніх східноєвропейських країн. Родовища зі значними ресурсами лікувальних грязей, які розташовані на прибережних територіях півдня України та мінеральних і радонових вод Карпатського та лісостепового регіонів становлять основну частину рекреаційного потенціалу України. Це має не тільки внутрішнє, а й міжнародне значення для розвитку лікувально-оздоровчого туризму. У передгір'ї Карпат на висоті 350 м над рівнем моря розкинувся один із найвідоміших бальнеологічних курортів України – Трускавець. У ньому зосереджені великі запаси підземних мінеральних вод та лікувального озокериту. Щорічно курорт відвідує близько 200 тис. рекреантів. Останнім часом він набуває популярності серед туристів із Німеччини, Польщі, Ізраїлю, Канади і США, де відкрито представництва ЗАТ «Трускавецькурорт».

Історико-культурні пам'ятки є також вагомю складовою туристичного потенціалу України. Найбільше приваблюють туристів розкопки античних міст Північного Причорномор'я; пам'ятки Київської Русі IX — XII ст. у Києві, Чернігові, Каневі, Овручі, Володимирі-Волинському; пам'ятки оборонної архітектури — фортеці в Луцьку, Меджибожі, Кам'янець-Подільському, Хотині, Білгороді-Дністровському, Ужгороді, Мукачевому; палацові комплекси в Криму, на Львівщині, Тернопільщині та Чернігівщині; пам'ятки культової архітектури в Києві, Львові, на Івано-Франківщині, у Почаєві, Міжгір'ї, Мукачевому, Чернівцях, а також дерев'яної культової та цивільної архітектури в Карпатах. У цьому списку слід виокремити Генуезьку фортецю у Судаку — кримському місті, з якого за давніх часів розходилися за різними географічними напрямками гілки Шовкового шляху. Серед історичних пам'яток України особливе місце належить Нікопольщині (Дніпропетровська область).

Загалом в Україні на державному обліку перебуває понад 130 тис. пам'яток. Список всесвітньої спадщини ЮНЕСКО поповнили Софійський собор з архітектурним ансамблем у Києві, Києво-Печерська лавра, історичний центр Львова. З метою збереження пам'яток історії та культури в Україні затверджені та реалізуються Комплексна програма паспортизації об'єктів культурної спадщини на 2003—2010 роки.

Україна має розгалужену мережу туристично-рекреаційної

інфраструктури. Тому зовсім не випадково у постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної програми розвитку туризму на 2002-2010 роки» зазначено, що одним із найважливіших напрямів державної політики в туристичній галузі є підвищення ефективності інформаційно-комунікаційної інфраструктури, створення позитивного образу України як туристичної держави.

Діялячись на все вищезгадане слід зазначити, що необхідність розвитку туристичної діяльності в Україні є досить висока. Вищезгадана сфера міжнародної діяльності, при належному функціонуванні, може прискорити вхід України з важкого економічного становища, яке склалося на даний момент. Це джерело значних і стабільних надходжень до бюджетів сприятиме розвитку суміжних галузей та регіонів відвідування, відповідно й сталому розвитку цих регіонів та країни в цілому, а також підвищенню іміджу України у світі.

СВІТОГЛЯДНЕ РОЗУМІННЯ ТУРИЗМУ

ПАВЛО БЕРКО, МИКОЛА БОРИЩАК, ІРИНА ГУЗЕНКО

Львівський державний інститут фізичної культури

Актуальність. Актуальність теми зумовлена зростанням ролі туризму в духовному становленні особи, туристичного бізнесу в соціально-економічному зростанні сучасного суспільства.

Світогляд — це самостійний компонент людського існування, духовна квінтесенція усвідомленого буття, котра стала життєвою настановою, упередженнями, а не готовою істиною. Світогляд — це буття особи у світі. Ми ставимо собі за мету показати наше ставлення до природи як до світу. Яскраву картину природи, яку переживаємо, осмислюємо як особливий світ, знаходимо у Йоганна Вольфганга Гете: „Природа! Оточені й охоплені нею, ми не можемо ні вийти з неї, ні глибше в неї проникнути... Вона творить вічно нові образи. Що є в ній, того ще не було. Що було, не буде, все не нове, але все тільки старе. Ми живемо посеред неї, але чужі їй. Вона вічно говорить з нами, але тасмиць своїх не відкриває. Ми постійно діємо на неї, але немає у нас над нею жодної влади. (Зарубіжна філософія ХХ ст. К., 1993. С. 112).

Люднін краще пізнавати світ, природу через туризм. Наприклад, дуже гарно описав духовний світ українців німецький лікар-мандрівник Самуель Готліб у своїй чотиритомній „Подорожі по Росії” (1770-1784): „вони дуже пильні, вдачаю веселі, привітливі, замилювані до музики, а ще більше до забав. Люблять і пильнують чистоту, для того і в найпростіших хатах у них значно краще, ніж у найбагатіших дворах у росіян. Страва їх також делікатніша”. (Січинський. Чужинці про Україну. 5-те вид. Абсбург, 1946. С. 70).

Нині практично кожний громадянин має змогу здійснювати мандрівки і краще пізнати свою Батьківщину. Наша Батьківщина — Україна є чи не